

Torpaqlarımızın azad olunması ilə nəticələnən 44 günlük Vətən müharibəsi həm də xalqımızın qisas tarixi oldu. Çünki bu savaştakı qələbəmizlə Ermənistanın soyqırımını cinayətlərinin qurbanı olan vətəndaşlarımızın intiqamını aldıq. Ermənilərin müxtəlif vaxtlarda, o cümlədən 31 il əvvəl Xocalıda qətlə yetirdikləri soydaşlarımızın ruhları indi rahatdır.

Erməni faşizminin Xocalı cinayəti

Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdırdan sonra faciəyə siyasi-hüquqi qiymət verildi

Xocalıda baş verən Azərbaycan xalqının yaddaşına əbədi həkk olundu. Lakin xalq Xocalı kədəri, hüznü yaşadığı vaxtda faciənin ağırlığı ozamankı Azərbaycan hakimiyyəti tərəfindən qiymətləndirilmədi. Çünki bu, 1992-ci ildə iqtidarda olanlarla hakimiyyətə can atanların arasında baş verən hərc-mərcliyin, respublikada anarxiyanın, habelə Dağlıq Qarabağ və onun ətrafında baş verən oyunların məntiqi nəticəsi idi.

Xocalı faciəsi üzərində hakimiyyətə yiyələnən AXC-Müsavat iqtidarı dövründə soyqırımını barədə danışılarsa da, sonda hər şeyin üstü örtüldü. Hakimiyyət nümayəndələri faciənin günahkarlarının adlarının üstündən sükutla keçdilər. Həmin dövrdə soyqırımına dövlət səviyyəsində hüquqi-siyasi qiymət verilmədi. 2002-ci ildə faciənin onuncu ildönümü ilə əlaqədar Ulu Öndər Heydər Əliyev xalqa müraciətində deyirdi: "Bütün bu qanlı hadisələrin qarşısının alınmamasında, o cümlədən Xocalı faciəsinin baş verməsində, şəhərin təpədən-dırnağa qədər silahlanmış amansız düşmənlə üz-üzə müdafiəsiz qalmasında erməni qəsbkarları ilə bərabər, Azərbaycanın ozamankı rəhbərliyi, habelə hakimiyyət uğrunda hər cür yolverilməz vasitələrlə mübarizə aparan müxalifət qüvvələri də birbaşa məsuliyyət daşıyırdılar. Əslində, o zaman respublikaya rəhbərlik edən şəxslər şəhərin müdafiəçilərinə təcili kömək göstərmək, faciə barədə dünya ictimaiyyətinə geniş məlumat vermək, beynəlxalq aləmə həyəcan təbili çalmaq əvəzinə Xocalı dəhşətlərinin həqiqi miqyasını xalqdan gizlətməyə cəhd etmiş, tam fəaliyyətsizlik və xalqın taleyinə biganəlik nümayiş etdirmişlər. Hətta sonralar da Xocalı faciəsinin mahiyyətini açmaq, onun günahkarlarını ifşa etmək, dünya ictimai fikrinə çatdırmaq üçün heç bir iş görülməmiş, əksinə, bu faciə hakimiyyətlə mü-

(əvvəlki qəzetin 25 fevral nömrəsində)

xalifətin qarşılıqlı ittihamları və siyasi mübarizəsi vasitəsinə çevrilmişdir".

O dövrdə iqtidar qorxaqlıq və qətiyyətsizlik nümayiş etdirərək, XX əsrdə bəşəriyyəti dəhşətə salan bu müdhiş cinayət barədə ilk günlərdə xalqa məlumat belə vermirdi. Sonralar - AXC-Müsavat iqtidarı dövründə də insanlıq əleyhinə yönələn cinayətə lazımı siyasi və hüquqi qiymət verilməsi üçün heç bir tədbir görülmədi.

Yalnız Ümummilli Lider Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdırdan sonra Xocalı faciəsi özünün siyasi-hüquqi qiymətini aldı. İlk növbədə Xocalı faciəsi ermənilərin Azərbaycan xalqına qarşı həyata keçirdiyi soyqırımını aktı kimi təsbit olundu və dünyaya tanıtılması istiqamətində xeyli iş görüldü. Ulu Öndərin təşəbbüsü ilə Milli Məclis 1994-cü il fevralın 24-də "Xocalı soyqırımını (genosidi) günü haqqında" xüsusi qərar qəbul etdi. Bu sənəddə hadisənin başvermə səbəbləri, günahkarlar təfisi-ləti ilə açıqlandı. Eyni zamanda Xocalı faciəsi ilə bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, erməni qəsbkarlarının beynəlxalq müstəvidə ifşası mühüm vəzifələr kimi önə çəkildi.

Bununla da Xocalı soyqırımını haqqında həqiqətlərin dünya ölkələrinə və beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırılması üçün təsirli tədbirlər görüldü. Erməni şovinist millətçilərinin azərbaycanlılara qarşı törətdikləri cinayətlər, o cümlədən Xocalı soyqırımının dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, faciənin soyqırımını kimi tanınması üçün məqsədyönlü və ardıcıl fəaliyyətə start verildi.

Xocalı soyqırımını beynəlxalq miqyasda hüquqi-siyasi qiymətini almalıdır

Tarixi şərait və erməni təəssübkeşliyi səbəbindən xalqımızın faciələrinə beynəlxalq səviyyədə obyektiv qiymət vermək mümkün olmamışdır. O cümlədən Xocalı faciəsinə də ikili standartlara və Azərbaycan torpaqlarının işğalına bey-

nəlxalq təşkilatların laqeyd münasibətinə görə uzun illər siyasi-hüquqi qiymət verilmədi. Buna baxmayaraq, Azərbaycan dövləti Ermənistanın dinc azərbaycanlılara qarşı törətdiyi cinayətlər, o cümlədən Xocalı soyqırımını ilə bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, onun soyqırımını kimi tanınması üçün məqsədyönlü və ardıcıl iş apardı. Bu məsələdə İlham Əliyevin müəyyən etdiyi hücum diplomatiyasının həyata keçirilməsi tezliklə effektiv nəticələr verdi. Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyev Xocalı soyqırımının dünya ictimaiyyətinə çatdırılması üçün davamlı və ardıcıl fəaliyyətin vacibliyi barədə deyib: "Azərbaycanlılara qarşı erməni şovinist dairələrinin XIX-XX əsrlərdə mərhələ-mərhələ həyata keçirdiyi etnik təmizləmə siyasətinin tərkib hissəsi olan Xocalı soyqırımını haqqında həqiqətlər dünya ictimaiyyətinə, xarici ölkələrin parlamentlərinə çatdırılmalı, Azərbaycan xalqının və ümumən insanlığın əleyhinə yönəldilmiş bu son dərcə ağır hərbi cinayət beynəlxalq miqyasda öz hüquqi-siyasi qiymətini almalıdır".

Bu gün də qanında, canında vətən sevgisi olan hər bir azərbaycanlının qarşısında duran ən əsas vəzifələrdən biri dövlətin bu istiqamətdə həyata keçirdiyi işlərə dəstək verərək Xocalı soyqırımını barədə əsl həqiqətləri dünyaya çatdırmaq, faciəyə beynəlxalq müstəvidə siyasi-hüquqi qiymətin verilməsinə nail olmaqdır.

Xocalı həqiqətlərinin dünyaya çatdırılması, beynəlxalq aləmdə yayılması, qətləmə obyektiv qiymət verilməsi istiqamətində atılan addımlarda Heydər Əliyev Fondunun müstəsna rolu var. Fond yaradıldığı gündən bütün imkanlarından istifadə edərək Xocalı soyqırımının dünyada təbliğ olunması yönündə ardıcıl, məqsədyönlü və səmərəli tədbirlər həyata keçirməkdədir. Fondun gərgin əməyi nəticəsində dünya ölkələri erməni qəsbkarlarının insanlığa sığmayan qətləri haqqında daha dolğun məlumatlandırılır.

Xocalı soyqırımının dünyada tanıtılması ilə bağlı "Xocalıya ədalət!" kampaniyası çərçivəsində keçirilən tədbirlər olduqca təqdirəlayiqdir. "Xocalıya ədalət!" kampaniyası Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə başlayıb. İlk gündən başlayaraq kampaniya yüksək temp-lə davam edib və aksiyaya dünyanın əksər ölkələrinin könüllüləri qoşulub.

Xocalı soyqırımının dünya miqyasında tanıtılması sahəsində aparılan sistemli işin nəticəsidir ki, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı Parlament İttifaqının, Meksika, Pakistan, Çexiya, Peru, Kolumbiya, Panama, Honduras, Sudan, Qvatemala və Cibuti parlamentlərinin müvafiq sənədlərində Xocalı törədilmiş kütləvi qətlərin soyqırımını aktı olduğu təsdiq edilib. Rumıniya, Bosniya və Herseqovina, Serbiya, İordaniya, Sloveniya, Şotlandiya parlamentləri, eləcə də Amerika Birləşmiş Ştatlarının 20-dən çox ştatının icra və qanunvericilik orqanı Xocalı faciəsinə qətləmə kimi qiymətləndirərək qətiyyətlə pisləyib.

44 günlük Vətən müharibəsində işğal altında olan torpaqlarını azad edən Azərbaycan xalqı milli maraqlarını təmin etdi. Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev bu qələbə ilə Azərbaycan tarixinin şərəfli səhifəsinin, yeni qəhrəmanlıq salnaməsinin müəllifi oldu. Bu qələbə ilə Xocalı şəhidlərinin ruhları təsəlli tapdı. Soyqırım qurbanlarının qanı yerdə qalmadı, onların qisası döyüş meydanlarında alındı.

Vətən müharibəsindəki qələbə Xocalı soyqırımını da dünyaya daha yaxından tanıdı. Erməni faşizminin iç üzünü göstərən bu hadisə təkcə Azərbaycan xalqına deyil, bütün bəşəriyyətə qarşı yönəlmiş tarixi cinayətdir və beynəlxalq hüquqa uyğun olaraq sivilizasiyalı dünya tərəfindən mühakimə olunmalıdır. Xocalı soyqırımında müqəssir olan hər kəs öz cinayətkar əməlinə görə tarix qarşısında mütləq cavab verəcək.

Rəşad CƏFƏRLİ,
"Azərbaycan"